

ПОЛИТОЛОГИ III
Эрдэм шинжилгээний бичиг 1 ... (...): 165-171 дэх тал

ЭМЭГТЭЙ УЛС ТӨРЧИЙН ИМИЖ БҮРДҮҮЛЭЛТ

Д.Оюунчимэг
докторант, ахлах багш
МУИС, НШУС, Улс төр судлалын тэнхим

Улс төрд эмэгтэй хүн орж байгаа нь өвөрмөц үйл явдал бус харин тэдний орох гэж байгаа улс төрийн үйл явц нь эмэгтэй хүний байгалаас заяасан өрөвч нигүүлсэнгүй сэтгэлээс маш өөр ертөнц юм. Улс төр - хүн төрөлхтөний аль ч үед эрчүүдийн хатуу ширүүн тэмцлийн талбар байсаар ирсэн. Улс төрд орохоор шийдсэн эмэгтэй хүн бүр уг хуулийг маш сайн ойлгох ёстой болдог. Өөрийн олон талын мэдлэг, ажил албаны дадлага туршлагадаа найдан улс төрд орж, амжилт олно хэмээн өөрийгөө дахин дахин боловсруулж суугаа эмэгтэйчүүдэд, “Амжилт, алдар хүндийг залбирч эсвэл хөлсөө асгаруулж олж авдаг биш харин зохион бүтээдэг” /1/ тэр зарчим бодитойгоор тулгарч ирдэг. Гэтэл эмэгтэй улс төрчдийн олонхийн гаргадаг хамгийн том алдаа бол юм мэддэггүй ч юмуу, чадваргүйдээ биш, харин “юу ч хийдэггүйд” л байдаг байна. Эмэгтэйчүүд улс төрч болохын тулд, бусдаас ялгарахын тулд, давуу болохоо харуулахын тулд, улс төрийн намынхаа дотор нэр нөлөөтэй болохын тулд, олон түмэнд танигдахын тулд, сонгогчид саналаа өгдөг болохын тулд чухам юу юу хийж байна вэ? ямар арга технологийг ашиглан үүнийгээ хэрэгжүүлж ямар үр дүнд хүрэв? гэдэг эрэгтэй улс төрчидтэй харьцуулахад эрс өөр байсаар байна.

Имижмейкерийн зүгээс эмэгтэй улс төрчийн имижийг бүрдүүлэхдээ улс төрч хүн ямар байх ёстой наад захын шалгуурууд дээр суурилж ажлаа эхлэх шаардлагатай болдог. Эмэгтэй хүн улс төрч болохын тулд бүхнийг мэдэгч, чадагч байх албагүй. Гагцхүү юуг хийхгүй байх, юуг хийх ёстойг ойлгож мэдэрдэг, цаашилбал өнөөгийн шинжлэх ухааны ололт амжилтыг хэрэглэж чаддаг, улс төрд зүтгэх, хийж бүтээх үнэнхүү хүсэл эрмэлзэлтэй байх шаардлагатай. Улс төрчийг амьдарсан хугацаа, албан тушаалаар нь тодорхойлдоггүй, харин авьяас чадвар, ажлын туршлагатай нь холбон үздэг. Хэн ч улс төрч болж төрдөггүй, харин улс төрч болж шалгарч гарч ирдэг. Улс төрч хүн бусдын төлөө хариуцлага хүлээж чаддаг байх ёстой. Тэрээр өөрөө ажиллаж, бусдыг ажиллуулж, хүмүүсийн харилцааг зохицуулж, тэднийг ололт амжилтын дээд түвшинд хүргэж чаддагт мөн чанар нь оршино. Улс төрч бие хүний онцлог нь түүний үйл байдал, зан байдлыг нөхцөлдүүлэгч сэдлүүд болон хэрэгцээ шаардлагууд, голлох итгэл үнэмшлийн тогтолцоо, өөрийнхөө талаархи бодол үнэлгээ, шийдвэр гаргах хэв маяг, бие хүн хоорондын харилцааны хэв маяг, сэтгэл түгшилтийг даах чадвар, даван туулах арга механизм зэрэг шинжүүдээр /2/ нийгмийн бусад бүлгийн төлөөлөгчдөөс ялгарч байдаг байна. Улс төрч хүнийг тодорхойлдог өөр нэг үзүүлэлт бол бол түүний соёлын түвшин. Энэ нь ерөнхий соёл, мэргэжлийн соёл, дипломат харилцааны туршлагаар тодорхойлогдоно. Улс төрийн амьдралын онцлогоос шалтгаалаад улс төрчийн эзэмшвэл зохих чадварын нэг бол “Ялан дийлэх чадвар” юм. Авьяас чадвараа бүрэн дүүрэн ашиглаж, хийж бүтээхийн тулд улс төрч хүн хувийн зохион байгуулалт сайтай, аливаа асуудалд ул суурьтай ханддаг, байх шаардлагатай. Жирийн хүн амьдралын өдөр тутмын асуудалтай зууралдаж байдаг бол улс төрч хүний сонирхдог зүйл өөр. Ялан дийлэх чадварыг их сургууль, академид сурч эзэмшдэггүй, харин ажил, амьдралын сургуулиар, туршлагаар олж авна.

Сэтгэл зүйч Антонио Менегетти “улс төрч бүтээлч удирдагч байхын тулд нэн тэргүүнд хүний өөрийн орчин, гэр бүлийн орчин, мэргэжлийн буюу хамтран ажиллагсдын орчин, нийгмийн орчин гэсэн дөрвөн орчинд үйл ажиллагаагаа зохицуулах шаардлагатай болдгийг тэмдэглэсэн байдаг. /3/ Улс төрч хүн эдгээр орчнуудад өөр өөр дүрд тоглодог бөгөөд тэдгээр нь хоорондоо эрс зөрчилдвөл түүний имиж хүнд байдалд ордог.

Төлөөллийн ардчиллын механизмаар дамжуулан төр засгийн үйл ажиллагаанд оролцох, ашиг сонирхлоо илэрхийлэх зэрэг олон түмний

харилцааны улс төрийн хүрээн дэх үйлдлүүд нь тодорхой “бие” хүнээр илэрдэг. Энэхүү харилцаа нь субъектив болон объектив хүчин зүйлийн харилцан үйлчлэлийн үр дүнд үүснэ. Иймд улс төрийн засаглалд өөрийн байр сууриа бататган бэхжүүлэх гэсэн субъект тодорхой арга хэрэгслийн тусламжтайгаар объектоо хянах шаардлагатай байдаг төдийгүй өөрөө бас объектоо хянуулах болдог. Тэрхүү улс төрийн субъект объектоо хянаж байх арга хэрэгслийн үндсэн бүрэлдэхүүн хэсэг нь тухайн субьектийн имиж юм. Имиж бол урт удаан хугацааны туршид бүрэлдэж, өсөж, унаж, сарниж, бүдгэрч, тодорч байдаг үйл явц юм. Имиж нь гадаад шинж байдлаас илүүтэйгээр дотоод шинж байдал, мөн чанарыг илэрхийлсэн ухагдахуун. “Имиж хувь хүн юмуу байгууллагын мөн чанарыг төвлөрсөн хэлбэрээр илэрхийлдэг бөгөөд зарим тохиолдолд чухамхүү имиж л объектын тухай үндсэн мэдээлэл болох нь ч бий. Энэ нь улс төрд илүү их тохиолддог”/4/. / -ийг судлаачид тэмдэглэдэг. Имиж өнөөгийн нийгмийн бүх хүрээнд оршин үйлчилж байдаг зүйл бөгөөд ямар имижтэй байгаагаас тэдгээр субьектуудын ажил үйлс, амжилт ихээхэн шалтгаалж байдаг. Хамгийн гол нь имижийг амжилттай, зөв бүрдүүлнэ гэдэг хэцүү зорилт байдаг бол харин нэгэнт бүрдсэн имижийг үгүй болгох нь маш амархан бөгөөд хэдхэн хормын асуудлаар ч шийдэгдэж болох эмзэг зүйл юм.

Улс төрчийн имиж нь олон түмэнд тааламжтай эерэг харилцааг бий болгоход голлон чиглэгддэг. Өнөөгийн олонхи сонгогч сонгуульд саналаа өгөхдөө нэр дэвшигч аль нам, бүлгийг төлөөлж буй төдийгүй түүний хувийн шинж чанар, харизмыг мөн харгалзаж байна. Улс төрчийн имиж гэдэгт түүний талаархи сонгогчдын таньж мэдсэн бүх зүйлийг багтаан ойлгож болох бөгөөд үүнд, тухайн зүтгэлтний дүр төрх, бусдад ойлгогдсон төсөөлөл, нэр хүнд, бусдаас өгсөн үнэлгээ зэрэг багтана. Сонгогч улс төрчдийг яг байгаагаар нь бүрэн таньж мэдсэн учраас бус, харин өөрийн ойлголт, төсөөлөл, үнэлгээгээ үндэслэн түүний “имиж”-д саналаа өгдөг гэсэн үг юм. Аливаа хүн өөрт таалагдсан хүнтэй хамтран ажиллах, түүнийг дэмжин, сонгохыг хүсч байдаг. Иймээс улс төрийн зүтгэлтнүүд, улс төрийн намууд олон нийттэй харилцаа холбоо тогтоож тэдний санаа бодолд эерэгээр нөлөөлөхийг эрмэлздэг. Үүний тулд улс төрийн зүтгэлтнүүд, сонгуульд нэр дэвшигчид, улс төрийн намууд өөрсдийн имижийг зөв бүрдүүлэхэд онцгой анхаардаг. Сонгуульд өрсөлдөж буй нэр дэвшигч болон улс төрийн намд ялалт байгуулахад төдийгүй улс төрийн аливаа үйл ажиллагааг амжилттай явуулахад имиж маш чухал үүрэг гүйцэтгэж байна.

Судлаачид, “имиж “ хоёр үндсэн хандлагаар бүрэлдэн бий болж байна гэж үзэж байна. Үүнд жам ёсны үүсэл нь шашин шүтлэг, ёс заншил зэрэг янз бүрийн хүчин зүйлстэй холбогдон үүсдэг бол харин зохиомлоор үүсгэх буюу имиж бүрдүүлэх нь мэргэжилтнүүдийн туслалцаатайгаар, шинжлэх ухааны үндэстэйгээр явагдна.

Хүмүүс “таныг хэн хамгийн сайн мэдэх вэ?” гэсэн асуултанд ихэвчлэн “би өөрийгөө сайн мэднэ” гэж хариулдаг. Гэхдээ хэн ч сэтгэл зүйч, үсчин, хуулийн зөвлөх гэх мэт хүмүүст хандахдаа би өөрөө өөрийгөө илүү мэднэ гэсэн сэтгэлгээгээр ханддаггүй. Учир нь эд бүгд мэргэжлийн хүмүүс учраас өөрийг нь өөрчлөхөд өөрөөс нь илүү тус нэмэртэй гэж үздэг учраас тэдэнд ханддаг. Үүний адил өөрөө өөртөө имижмейкер байх нь төдийлөн амжилтанд хүрэхгүй, гагцхүү мэргэшсэн имижмейкер л имижийг зөв бүрдүүлэх арга, хэрэгслийг ялган тодорхойлж, нарийн технологийн дагуу явуулж байж л үр дүнд хүрэх болно.

Улс төрийн хүрээн дэх имижмейкер бол шууд утгаараа улс төрийн тодорхой субьектэд имиж бүрдүүлэхийн тулд чиглэсэн зорилготой үйл

ажиллагаа явуулдаг мэргэжлийн улс төр судлаач. Тэрээр тодорхой субъектын имижийг зориуд зохион байгуулалтайгаар засварлан өөрчилж, ялгаруулан таниулж, түүнийг өсгөн тодотгож “хайрцаглаж” өгдөг мэргэжлийн уран бүтээлч. Өргөн утгаар авч үзвэл мэргэшсэн имижейкерийн зэрэгцээгээр уг субъектын багийн гишүүд, хамтран ажиллагсад, гэр бүл, найз нөхөд нь болон нэр нөлөө бүхий хүмүүс ямар нэг хэмжээгээр имижейкерийн үүрэг гүйцэтгэж байдаг. Имижейкерүүд имиж бүрдүүлэх шаардлагатай хүмүүстэй ажиллахдаа тэднийг хэд хэдэн бүлэгт хуваан авч үзэж ажиллана. Тухайлбал :

- Дэлхий нийтийн хэмжээнд болон улс орны хэмжээнд, олон нийтэд алдартай хүмүүс. Тэдэнд имиж бүрдүүлэх эсэх талаар нилээд хүмүүс эргэлздэг. Нэгэнт тэд олон нийтэд нэр хүндтэй, өндөр имижтэй байдаг учраас тэдэнд имиж бүрдүүлэх шаардлагагүй гэж зарим хүмүүс үздэг. Гэхдээ тэд хэдийгээр олон түмэнд танил болсон, өндөр нэр хүндтэй хүмүүс ч гэсэн аливаа үйл явдалд тэр тусмаа улс төрийн үйл ажиллагаа, улс төрийн сонгуульд оролцох шаардлага тулгарвал тэдний уламжлалт имижээс гадна улс төрийн имижийг бий болгох, олон нийтийн дунд тэднийг улс төрийн байр суурь, мэдлэг чадварыг таниулах шаардлага шинээр гарч ирдэг.

- Тухайн албан тушаал, байр сууриа хадгалахыг эрмэлзсэн, шинэ өрсөлдөгчдөөс болгоомжилсон, сэтгэл зүйн хувьд түгшсэн байдалтай хүмүүс. Тэдэнд өөрсдийн имижийг өсгөн нэмэгдүүлэх, имижээ шинээр баяжуулах шаардлага зүй ёсоор тулгарч байдаг.

-Имижийн талаар зохих хэмжээний мэдэгдэхүүн байхгүй буюу эсвэл өөртөө имиж, имижейкерийн туслалцаа хэрэггүй гэж үздэг хүмүүс. Гэвч өнөөдөр ийм үзэл бодолтой, үүнийг ойлгодоггүй хүмүүс тийм ч олон биш болсон байна. Энэ бүлгийн хүмүүстэй ажиллахад дээрхи хоёр бүлгийн хүмүүстэй ажиллахаас илүү хүндрэл тохиолдож болох юм.

Дээрхи ерөнхий бүлэг тус бүрийн нэр дэвшигчдийн имижийг бүрдүүлэх арга, технологи эрс ялгаатай төдийгүй нэг бүлгийн доторхи хүмүүстэй ажиллах, тэдний имижийг бүрдүүлэхэд тэдний сэтгэл зүйн онцлог, нийгмийн байр суурь, өөрсдийнх нь сонирхол, идэвхи чармайлт, үнэт зүйлс, үнэлэмж нь өөр өөр байх учир харилцан адилгүй байна.

Английн судлаач Элери Семпсон аливаа хүн амжилт гаргахад: “ажлаа сайн хийх -10 %, имижээ зөв бүрдүүлэх - 30%, нийтийн мэдээллийн хэрэгсэлд тусгагдсан таны амжилт, энэхүү амжилтаа найз нөхөд, ажил төрлийн холбоонд илтгэн харуулах - 60%” нөлөөлдөг” гэж үзэж байв. /5/ Хэрэв үүнийг үнэнд ойрхон гэж үзвэл улс төрчийг олон нийтэд ажиглагдахуйц болгогч гол хүчин зүйлүүдийг удирдаж болно гэсэн нэгэн чухал дүгнэлт хийж болох юм. Имижийн стратеги нь “юуг”, “ямар байдлаар” гэдгийг тусгадаг бол тактик нь “хэнд”, “хэзээ” гэдгийг илэрхийлнэ.

Нэр дэвшигч эмэгтэй байна гэдэг сул тал уу? аль эсвэл давуу тал уу? Хэрэв сул тал гэж хүлээн зөвшөөрч байгаа бол үүнийг давуу тал болгох боломж байна уу? зэрэг олон асуудал улс төрд хүчээ сорихоор шийдсэн эмэгтэйчүүдийн өмнө тулгарах нь зайлшгүй. Олон зууны туршид эмэгтэйчүүдийг “сайн ээж, сайхан хань” гэж үзэхээс “төрийн хүн” хэмээн ойлгож хүндэлж ирсэн уламжлал нэн ховор. Угаас ард түмний дунд эрэгтэй хүн удирдах ажилд илүү гэж үзэх уламжлал аль эртнээс л байсан. Аристотель энэ тухай “Ямар нэгэн хэвийн бус гажиггүй л бол эр хүн эмэгтэй хүнээс илүүгээр удирдах заяатай байдаг... боолд шийдвэрлэх чадвар угаасаа байдаггүй, энэ чадвар эмэгтэй хүнд байдаг боловч хэрэгждэггүй, хүүхдэд бас буй боловч хөгжин боловсорч гүйцээгүй байдаг” хэмээн тэмдэглэсэн байдаг. /6/ Иймээс олон түмний ухамсар консерватив шинжтэй. Үүнтэй уялдан

эмэгтэй улс төрчийн имижийг бүрдүүлэх нь имижейкерүүдэд маш хүнд зорилт болдог.

Ажил үүрэг гүйцэтгэж, албан тушаал хашихад хүний мэдлэг, ур чадвар, хариуцлага чухал болохоос хүйсийн ялгаа онцын ач холбогдолгүй. Нэрт эдийн засагч М.Фридманы тэмдэглэсэнчлэн “Хүний чадавхиас өөр юу ч, тухайлбал ар гэрийн байдал, үндэс угсаа, арьсны өнгө, шашин шүтлэг, хүйс ба бусад ямар ч хүчин зүйл хувь хүний өмнө нээлттэй бүх бололцоог тодорхойлох учиргүй” юм. /7/ Гэвч амьдрал дээр гайхалтай мэдлэг чадвартай эмэгтэйчүүд хэнд ч анзаарагдамгүйгээр арын алба хашиж байхад зарим эрэгтэйчүүд, тэр дундаа залуучууд мэдлэг чадвараар тэднээс илүүгүй боловч асар хурдан хугацаанд олон нийтэд танигдаж, албан тушаал ахиж байдаг. Үүний нууц нь юу вэ? Энэ бол тэд имижээ зөв бүрдүүлсний хүч юм. Энэ нь эмэгтэйчүүд өөрсдийн улс төрийн имижээ бүрдүүлэх талаар дорвитой зүйл хийхгүй байсаар байхад, тэдгээр хүмүүс хийсэн бүтээсэн зүйл төдийлөн ихгүй ч чухам энэ тал дээр л ихээхэн зүйлд анхаарсан байж болох юм.

Эмэгтэй улс төрч ямар байвал илүү зохистой вэ? Ямар ч байж болох боловч амжилт олоход нь саад болохгүй байх шаардлагатай. Имижейкерүүд эмэгтэй улс төрчдийн имижийг бүтээхдээ эмэгтэй хүний характер бага байхаар тооцдог. Гэвч зүй зохистой уялдуулж чадахгүй бол нилээд тохиолдолд алдаанд ордог. Жишээ нь “эрэгтэй хүний мэргэжлийг сонгосон учраас гадаад үзэмжээ өөрчилж, хувцас хунар, үс гээгээ эрэгтэй хүн шиг засуулж, янзлуулах ёстой гэж имижейкерүүд зөвлөдөг” /8/ хэмээн бичжээ. Үүнийг шууд утгаар нь ойлгоод эрэгтэй хүн шиг хувцаслаж, эрэгтэй хүн шиг авирлавал зохистой гэвэл томоохон эндүүрэл болно. Эмэгтэй хүн “эмэгтэй хүнээрээ” байх нь улс төр дэх тэдний дутуу орон зайд өөрийн гэсэн байр сууриа эзлэхэд нь саад болох учиргүй. Эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүс оюун ухааны хувьд ялгаагүй боловч сэтгэлзүйн хувьд ялгаатайг хүлээн зөвшөөрөх нь улс төрийн шийдвэр гаргах үйл явцад оролцоход нь бэрхшээл бус харин ч давуу тал болох боломжтой байдаг байна. Ф.А Хаек “Боолчлогдох зам” бүтээлдээ “... янз бүрийн үзэл баримталдаг бие хүмүүсийн ийм харилцан үйлчлэх үйл явц нь сэтгэлгээний хөгжлийн үндэс болдог юм. Ийм учраас хүний оюун ухааны нийгмийн уг шинж нь янз бүрээр сэтгэхийг шаарддаг” хэмээн тэмдэглэжээ. /9/ Монголчуудын уламжлалт зан заншилд ч эр, эм нь ялгагдахгүй хүнд төдий л таааламжтай байдаггүй. Эмэгтэй хүн улс төрч болхоороо огт гоёдоггүй гэсэн үг бус юм. Гагцхүү хаана, хэзээ, хэрхэн уялдуулан зохицуулахад, түүнчлэн мэдлэг, чадвар, гоо сайхан хоёрынхоо алин дээр нь “гэрэл тусгах” вэ? гэдгийг зөвөөр шийдвэрлэж чадаагүйн улмаас хүссэн үр дүндээ хүрэхгүй байх тохиолдол байдаг. Тиймээс энд зохист төвшинд тохируулах, донжийг нь олох гэдэг хичнээн чухал болох нь харагдаж байна. Нийгэм бүхэлдээ эрэгтэйчүүдээр бүх асуудлаа шийдүүлэхийг хүсэхгүй нь мэдээж хэрэг юм. Эмэгтэй улс төрчийн гадаад төрх, дуу хоолой, ярианы өнгө, хувцас хэрэглэл нь түүний хувийн зан чанар, байр суурь, мэдлэг боловсролыг ямар нэг хэмжээгээр илэрхийлдэг гэж үздэг нь хүнийг “Хувцсаар нь угтаж, ухаанаар нь үддэг” гэдгийн илрэл юм. Энд хувцас гэдгийн цаана зөвхөн өмссөн хувцас орохгүй мөн тухайн улс төрч эмэгтэйн нүүр будалт, үс засалт, гоёл чимэглэл, хувцаслалт, хэрэглэж буй зүйлс / цүнх, үзэг, дэвтэр, нэрийн хуудас г.м./, биеэ авч яваа байдал зэрэг олон зүйлийг багтаан ойлгоно. Энэ бүхэн түүний тухай үггүй мессежийг бусдад илгээж байдаг. Имиж бүрдүүлэлтэд хувцаслалт, гадаад төрх зэрэг нь төдийлөн жин дарах хүчин зүйл бус боловч “анхны сэтгэгдэл” гэдэг утгаар ихээхэн нөлөөтэйг судлаачид онцлон тэмдэглэдэг. Хэтэрхий хамаагүй байдал нь жирийн л нэг байдаг л хүн байна гэсэн хайш яйш сэтгэгдэл төрүүлэхгүйн тулд гарцаагүй үүнд анхаарах ёстой.

Имижмейкер, тухайн субъектын имижийг тодорхой хэв маягуудад ангилсны үндсэн дээр дэвшүүлсэн зорилго, түүнд хүрэх арга зам, нөөцдөө тулгуурлан тодорхой технологийн дагуу оновчтой ажиллаж байж зохих үр дүнд хүрэх болно. Ямар ч улс төрчийн имиж дангаараа бүрэлддэггүй, оршин байдаггүй, түүний имиж ямагт нас, хүйс, ажил мэргэжил, албан тушаал, улс төрийн нам, бүлгийн зэрэг олон янзын бүлгүүдийн имижтэй харилцан сүлжилдэн бүрэлдэж, оршин үйлчилж байдаг онцлогтой. Гэтэл өнөөдөр манайд бүлгийн имижд тавих анхаарал харьцангуй сул байна. Жишээ нь эмэгтэй улс төрчдийн имиж “эмэгтэй хүн” гэдэг имижээс ангид байх аргагүй. Тэгвэл өнөөдөр эмэгтэй хүний ямар шинж чанарыг олон нийт илүү тод хүлээн авч байна вэ? гэдгийг анхаарахгүйгээр саланги тусгай орон зайд хэн нэгэн эмэгтэй имижээ бүрдүүлж цойлон гарна гэдэг боломжгүй зүйл бус боловч улс төр нийгмийн өвөрмөц нөхцөлийг шаардсан хүндхэн зорилт юм.

Олон түмний санаа бодол, хандлага хэрхэн өөрчлөгддөг вэ? Түүнийг өөрийн хүссэнээр өөрчлөхийг хүсэж байна уу? Манай орны хувьд төдийлөн судлагдаагүй шмнжлэх ухааны шинэ салбар болох PR үүнд хариулт өгнө. Улс төрийн PR нь нийгмийн тухайн салбарт амжилт гаргах арга замыг зааж өгдөг төдийгүй ялалтанд хүргэдэг бас унагадаг, улс төрийн нам, бүлэглэл, улс төрчийг эерэг сөргөөр ойлгуулахад чиглэгдсэн, төлөвлөгөөтэй, зохион байгуулагдсан, ухуулан сэнхүүлэх өвөрмөц сурталчилгаа төдийгүй шинжлэх ухаан, урлагийн тогтолцоо юм.

PR-ийн үндсэн гол үүргийн нэг бол бүлгийн имижийг хийж өгөх явдал.

Өнөөдөр улс төрийн намуудад улс төрийн маркетинг, менежмент, PR-ийн үйл ажиллагаа харьцангуй дутагдалтай байна. Улс төрийн намуудын үйл ажиллагааны шинжлэх ухаанч чанар дээшлэх нь сонгуульд ялалт байгуулахад төдийгүй, намын дотоод ардчилал, санхүүжилт зэрэг олон асуудлыг шийдвэрлэхэд, улс төрийн систем дэх намын үүрэг ролийг дээшлүүлэхэд ихээхэн ач тусаа өгнө. Нөгөө талаас энэхүү цогц шинжлэх ухаан иргэд сонгогчдод үйлчлэх бөгөөд ингэснээр “улс төр бол бохир зүйл гэж үзэх, улс төрөөс зайлсхийх хандлагад эерэгээр нөлөөлөх болно.

Эцэст нь дүгнэж хэлэхэд, имиж бол зөвхөн анхаарлыг татах хэрэгсэл биш, өөрийн сонгогчдийн хүсэл, шаардлагыг мэдрэх арга юм.

Улс төрч болохыг хүсэж буй эмэгтэйчүүд богинохон хугацаанд хүссэн алдар нэрээ хэрхэн олж авах вэ? Амжилт, алдар хүндийг залбирч эсвэл хөлсөө асгаруулж олж авдаг бус харин зохиож бүтээдэг бөгөөд хүн бүр өөрийнхөө хувь заяаг зохиох боломж дунд амьдарч байдаг гэж үздэг. Иймээс улс төрч болохыг хүсэж буй эмэгтэйчүүд ямар амжилт гаргахыг хүсэж буй тэрхүү мөрөөдлийн байр сууриа тодорхойлж, улмаар түүндээ хүрэх ямар ямар нөөц өөрт тань байгааг тодорхойлон гаргахаас ажил тань эхлэнэ. Амжилт гаргахын тулд хамтран ажиллах цоо шинэ хүрээ хэрэгтэй болно Үүнд мэргэшсэн мэргэжилтнүүдийн туслалцааг авах, найз нөхдийн хүрээгээ өргөтгөх, мэдээллийн, эдийн засгийн зэрэг бүхий л нөөцөө тодорхойлж түүнийг нэмэгдүүлэх боломж, арга замуудыг судлан ажиллах шаардлагатай.

Амьдрал бол тэмцэл хэмээдэг бол улс төр бүрч хурц тэмцлийн талбар. Тэр талбараас ухарч няцвал амжилт олоход нэн бэрх. Олонхи эмэгтэйчүүдэд улс төрд оролцоход “зорьсондоо хүрэх шаргуу чанар, өрсөлдөгчдөө ялах “дайчин чанар” дутмаг байдаг байна. Өөрөөр хэлбэл эмэгтэйчүүдийн нилээд хэсгийн гаргадаг алдааны нэг бол тэд албан тушаал, нэр төрийн төлөө тууштай бус бөгөөд “боломж олдвол улс төрд зүтгэе, олдохгүй бол тэр л биз” хэмээн ямар нэг аз завшааныг хүлээж суудаг явдал юм. Эрчүүд эмэгтэй хүнийг өөрөөс нь хэд дахин чадварлаг нөхцөлд л хүлээн зөвшөөрдөг гэсэн

явган яриа байдаг нь эмэгтэйчүүдийг илүү хүчин чармайлт гаргах хэрэгтэйг сануулж байна.

Өнөөдөр улс төрийг шинжлэх ухааны үндэсгүй, хар ухаанаар явуулах нь үр дүнд хүрч, улмаар амжилтын тавцанд тэсвэрлэн үлдэж чадахгүй болох нь нэгэнт тогтоогджээ. Иймээс амжилт олъё гэвэл имижээ өөрчил гэсэн дүрмийг ямагт санаж ажиллах нь зүйтэй юм.

Улс төр эмэгтэйчүүд оролцохгүй бол хэцүүдчих гээд, эсвэл эмэгтэйчүүд улс төрд оролцохгүй бол хэцүүдчих гээд байгаадаа хэргийн учир оршиж байгаа бус бөгөөд гагцхүү хүн төрөлхтөн угсаа гарвал, баян хоосон, арьсны өнгө зэргээр ялгаварлан гадуурхаж ирсэн үзэгдлүүдийг даван туулснаар нийгэм алдаагүйг өнөөдөр Кофи Анан, Кондализа Райс нарын олон арван чадварлаг улс төрчид, нийгмийн зүтгэлтнүүдийн хийж бүтээсэн хийгээд хийж бүтээж буйгаас харж болно.

Улс төрийн хүнд ачааг дан ганц эрчүүддээ үүрүүлэх бус эмэгтэйчүүд зах зухаас нь үүрэлцэх нь ардчиллын нэгэн чухал үзүүлэлт бөгөөд нийгмийн өөрийнх нь “хүний нөөцөө дайчлах” чадвар юм. Эмэгтэйчүүд та бүхийг улс төр хүлээж байна. Үүний тулд улс төрч болох наад захын шаардлагыг хангасан байх хэрэгтэй бөгөөд бүхнийг мэдэгч, бүхнийг чадагч байх албагүй. Гагцхүү танд улс төрд зүтгэх, хийж бүтээх хүсэл эрмэлзлэл хангалттай байх шаардлагатай.

Нэгэн өгүүллийн хүрээнд имиж судлалын нарийн ширийн зүйл рүү орох боломжгүй. Нөгөөтэйгүүр бүх өвчинд таарах жор үгүйн адил бүх улс төрчдөд таарах нэгэн ижил жор байх боломжгүй. Энэ талаар эрт, эдүгээд ч эрдэмтэд тэмдэглэсээр иржээ. Аристотель бүтээлдээ, “...эмэгтэй хүн, эрэгтэй хүний даруу чанар адилгүй, Сократын бодож байгаагаар, эр зориг, шударга ёс ч тус тусдаа янз янз, даргад тохирсон эр зориг нэг, зарцад тохирсон эр зориг өөр. ...”дуугүй байх нь эмэгтэй хүний чимэг” гэж эмэгтэйчүүдийн тухай хэлсэн яруу найрагчийн үг бий, энэ нь, ер нь бүх эмэгтэйчүүдэднэгэн адил хамаатай атлаа эрэгтэйчүүдэд угаасаа тохирохгүй” /10/ гэсэн бол Людвиг фон Милс “Либерализм бүтээлдээ “... хүн төрөлхтөний бүх гишүүд адил тэгш гэдэг шиг үндэслэл муутай нотолгоо байхгүй. Хүмүүс огт адил тэгш биш байдаг. Ах, дүү хоёр хүртэл биеийн чадал тэнхээ, оюун ухааны байдлаар мэдэгдэхүйц ялгаатай. Байгаль эх өөрийн бүтээлийг хэзээ ч давдаггүй, Байгалийн урлангаас гарч ирсэн хүн бүр хосгүй өвөрмөц бодгаль чанарыг биедээ шингээсэн байна” /11/ хэмээсэн нь эрэгтэй, эмэгтэй хүмүүсийн имиж бүрдүүлэлт арга, технологийн хувьд өөр өөр төдийгүй хүн бүрийнх хоорондоо дахин давтагдашгүйг онцлон тэмдэглэжээ.

Өнөөдөр хэн гэдэг улс төрч, хэн гэдэг мэргэжилтэнтэй хэрхэн хамтран ажиллаж байгааг бодит баримтаар дурьдах нь зохимжгүй юм. Ингэх ч учиртай. Монголын бодит жишээнүүдээс бичсэн бол сонирхолтой байх нь ойлгомжтой. Гэвч өөрийн үйлчлүүлэгчдийнхээ нууцыг ямагт хадгалдаг байх нь имижмейкерийн ажлын үндсэн үүрэг. Имижмейкерийн үйл ажиллагаа шинжлэх ухааны үндэстэй судалгаан дээр үндэслэж явагддаг байхаас гадна Монголын онцлогийг маш сайн мэдэж байх нь чухал. Чухам энд л өмнөх сонгуулиудын алдаа гарч байсан. 2008 оны сонгуульд нэр дэвших эмэгтэйчүүд сонгуулийн бэлтгэлээ одооноос системтэй, үр дүнтэй, оновчтой явуулахгүй бол үндсэндээ оройтсон. Гэвч юм хийе гэсэн хүнд цаг хугацаа харьцангуй байна. Улс төрийн намууд, нэр дэвших эмэгтэйчүүд сонгуулийн хуулинд тусгагдсан 30 хувийн квотыг үр дүнтэй ашиглахын тулд багагүй зүйлийг хийх шаардлагатай тулгарч байна.

Хүний эрхийн төлөө цогтой тэмцэгч Мартин Лютер Кинг хэлэхдээ, “Би мөрөөдөж байна. Боол, боолчлогч байсан хүний хөвгүүд Жоржийн улаан толгод дээр нэгэн ширээнд ахан дүүсийн адил сууцгаах тийм өдөр ирнэ гэж би мөрөөдөж байна...Би мөрөөдөж байна. Нэгэн цагт миний дөрвөн булбарай хүү

арьсныхаа өнгөнөөс болж биш, буруу зүйл хийснийхээ төлөө бусдын адил шийтгэл хүлээдэг тийм оронд амьдарна гэж би мөрөөдөж байна.” хэмээсэн лугаа өнөөдөр аль ч улс төрийн хүчний эмэгтэй улс төрчид, сонгогчид нь “улс төрчдийг эр хүн, эмэгтэй хүн гэдэг талаас бус, хүн гэдэг талаас хардаг” тийм улс оронд ажиллаж амьдрахыг мөрөөдөж байна. Энэ мөрөөдөл гагцхүү улс төрийн PR, имиж судлалын шинжлэх ухааныг үр дүнтэй хэрэгжүүлснээр биелэлээ олох боломжтой. Улс төрийн PR, имиж судлалын шинжлэх ухааны үр шимийг ашиглаж амжилтанд хүрч улс төрч болох боломж эмэгтэйчүүдийг хүлээж байна.

Зүүлт

- 1.”Афродита“ сонин, 2004 оны “Имидж” дугаар.
2. Почепцов Г.Г
- 3.Антонио Менегетти
- 4.Д.Ганхуяг. Хошуучлагчийн улс төрийн имиж, түүнийг бүрдүүлэхүй, 5-р тал.
- 5.Sampson E. The Image Factor. A Guide to Effective Self-presentation for Career Enhancement. London. 1994.
- 6.Аристотель. Улс төр /орч/ Б.Даш-Ёндон, УБ., 2006 24, 26-р тал.
- 7.М.Фридман. Хувь заяагаа сонгох нь. УБ., 2001. 106-р тал.
- 8.Г.Өнөрбаяр. Улс төрийн PR. УБ., 2004, 133-р тал
- 9.Ф.А Хаек. Боолчлогдох зам. УБ., 2004, 134-р тал.
- 10.Аристотель. Улс төр. /орч/ Б.Даш-Ёндон. УБ., 2006, 26-р тал.
11. Людвиг фон Милс. Либерализм. УБ., 2004, 31-р тал.